

ЗАГАДКОВІ СКЕЛІ МОДРУ...

Минуле і сучасне – як місток у майбутнє...Роки течуть, мов річка плине, минають століття, змінюються люди, формації, переглядаються цінності, але є і такі, що, мов скелі, непорушні...Бо вони – то любов...До землі, де народився, до батьків, що зросили, до краю, оповитого легендами та переказами ...

Спогади очевидців розбуджують пам'ять, і оживає в цих оповідях минувщина, овіяна любов'ю до землі предків, до нашої історії. І тоді пускаємось у подорож у часі..

Кривий Ріг... Один з найбільших залізрудних басейнів України. Місто, яке для багатьох асоціюється з глибокими шахтами, розлогими кар'єрами, а ще – найбільшою у світі металургійною домною. І цей степовий край аж ніяк не можна назвати гористим. А виявляється, гори тут є теж. Ну не зовсім гори в прямому розумінні, а скелі. Під дивною і трохи незвичною для немісцевого подорожнього назвою «Скелі МОДРУ». Що ж то за така аббревіатура «скеляста»?

Ще до війни існувало тут селище під назвою МОДР. Розшифровується як «Міжнародна організація допомоги борцям революції». Назване згідно з радянськими традиціями увінчання різного роду комуністичних символів. Уже давно одвіяли вітри революції, не відомо, чи ще існує та організація, що опікувалася революціонерами і переймалася долею її борців, а МОДР як назва природного об'єкту збереглася і досі. Немає впевненості, що будь – який криворіжець зможе розтлумачити, що то за така назва дивна, але, що МОДРОм названа криворізька пам'ятка природи – знає кожний.

Розповідь піде про скелі МОДРУ. Коли дивишся на цю дивовижну місцину, то здається, сама земля оголила перед нами свою душу. Ці плити, які час і тектонічні зсуви виштовхнули назовні, заворожують особливою і незвичною красою. Геологи стверджують, що вік цих красунь сягає 2050 мільйонів років. Природна пам'ятка має площу 62 га. Це група скель, що височить на схилах річки Інгулець і належить до

українського кристалічного масиву Східноєвропейської платформи, що

простягнулась на території України вздовж течії Дніпра. Загальна площа скельних виходів і природних зон близько 500 га.

Дрібні скелі (їх ще називають «гривками») сягають висоти 27 метрів. Найбільшу скелю МОДРy називають Орлиним гніздом. Старожили розповідають, що свою назву скеля отримала за висоту і виступи, що нависають над р. Інгулець, адже тільки орли, ці величні і горді птахи, можуть вити свої гнізда на такій висоті від землі.

Ці скелясті місця згадуються в козацьких легендах. Скелі мають гроти і печери, що, за переказами, і досі приховують у своїх глибинах козацькі скарби, які залишаються недосяжними ось уже сотні років.

Залізокварцитові сланці простягаються до гирла річки Саксагань. Скелі МОДРy приваблюють як поодиноких туристів, так і групи екскурсантів, любителів природи. Це знахідка для спритних альпіністів, що тут організують регулярні змагання зі скелелазіння, бо де ж іще, як не тут, можна відпрацювати навички підкорення вершин? Це місце для заядлих геологів, невтомних туристів, романтиків і мрійників, ботаніків і просто любителів гарних фото для Instagram.

Людина і природа. Вони завжди поряд і взаємодіють. В результаті цього взаємного впливу на Криворіжжі утворились нові унікальні геосистеми: озера в затоплених кар'єрах, техногенні каньйони, штучні печери, гроти, навіть підземні річки. Чи знайдете ще дещо подібне? Живуть ці екосистеми за своїми законами. Тільки б у людини вистачило мудрості і поваги, аби зберегти ці скарби і не зашкодити своєю діяльністю природі. Тоді і гармонія буде. Між ними... Людиною і природою...

На південь пролягає битий шлях
Через степи, і села, і діброви.
Хто перший торував його в віках
Які точились тут колись розмови?
Чия ступала вперше тут нога
І відпечатались чий копита?
Все замела далеких літ пурга,
Метелиця століть несамовита...

Г. Донець

Кожен, хто не байдужий до історії рідного краю, мабуть, не раз задавав собі такі питання: коли була заселена людьми наша місцевість, хто заснував поселення? Чому саме так називається річка, що протікає через місцину? Археологи, краєзнавці, науковці досліджують ці назви. Але існують легенди і перекази, що живуть у народній пам'яті. Вони теж

розповідають свої версії походження назв. Ось кілька легенд про назву річки Інгулець вздовж якої простягнулися скелі МОДРу.

Генгулець

Поверталися наші чумаки з Криму додому. Ледве ступали стомлені воли, тягнучи важкі вози із сіллю. Та ось вони неначе оживали і починали рухатися веселіше. Поглянувши на волів, чумаки і собі починали прислухатись. Десь здалеку долинав неясний гул. І тоді промовляв якийсь із чумаків до своїх товаришів: «Ген гулець чути, скоро вдома будемо». То гула річка, минаючи на своєму шляху пороги. Люди, які інколи їздили з чумаками, не розуміли, про що йде мова, та і почали називати річку, повз яку проїздили, — Генгулець. А згодом назва змінилася на Інгулець та так назавжди і залишилася.

Записано Анастасією Степаненко у 30-ті роки, Черногорка.

Монголець

Колись у прадавні часи захопили наші землі татаро-монгольські орди. Завойовники тут же стали давати місцям у безкрайніх степах - річкам і озерам - свої назви. Деякі з тих назв залишилися від них і до цього часу, інші - змінилися.

Та ось наші предки нарешті прогнали завойовників зі своєї землі, а разом з тим пішли зі степів і деякі їхні назви.

Але степову річку люди й далі кликали Монгольцем. Їхні діти називали її Мунгольцем чи Мингольцем. А вже внуки й правнуки - Інгульцем.

Записано Анастасією Степаненко у 30-ті роки, Черногорка.

Інгулець - брат Інгула

Якось із Криму разом з чумаками в наші степові краї забрів сванець, потеперішньому - грузин. Що він тут шукав, ніхто цього не знає. Але від чумаків, кажуть, не відставав.

Ось він час від часу й проїжджав у Крим і з Криму повз безіменну степову річку з мальовничими скелями на берегах. Вона нагадувала йому рідну річку в далекій Сванетії - Інгур. От і став сванець називати й Інгуром. А потім вже чумаки переінакшили незрозуміле слово на свій лад, і стала безіменна річка Інгулом.

А Інгулець - це брат Інгула, - так вирішили чумаки, адже обидві річки течуть в один бік і майже поруч. То чому б їм і не носити схожі назви?

Сибірське ім'я

Розповідають, що в наших краях завжди жили не лише тутешні, але й приїжджі з інших місць люди. Ніхто й ніколи до них не ставився вороже, якщо вони самі не затівали чогось поганого.

Якось забрів сюди нащадок росіянина, який разом з Єрмаком завойовував для царів сибірські землі. Став він тут жити й поживати і так колишньому сибірякові вподобалася тутешня повновода річка, що став він її називати так само, як звалася річка й у його далекім-далекім сибірській краї - Інгут. Незвичним було нашим людям таке дивне ім'я. Але приїжджого, як і всіх старих людей, тут поважали. А чужинець пояснював свій вибір такої назви тим, що на березі сибірської річки загинув його бойовий побратим. Звідти він привіз не лише назву річки, але й жменю сибірської землі.

Й справді, доки старий завойовник Сибіру був живий, то люди річку так і називали - Інгут. А коли він помер, то потроху стала змінюватися й назва. Скоро річку стали називати Інгулом. Назва прижилася й запам'яталася, а річка-сусід Інгула отримала свою назву – Інгулець.

Криворізька міська бібліотека для дорослих